

ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА

DOI: 10.33608/0236-1477.2021.03.37-47

УДК 821.111 (417) Тревор В.

Ольга КАБКОВА, кандидат філологічних наук, доцент
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
вул. Володимирська, 60, м. Київ, 01033
e-mail: olgakabkova44@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1529-8634>

ТРЕВОРОВА АДАПТАЦІЯ ДЖОЙСОВОГО ІМПУЛЬСУ

Вільям Тревор не уник впливу доробку Дж. Джойса на власну творчість. Можна окреслити кілька рівнів присутності ірландського класика в його текстах: Джойс як персонаж, як зразок для творчої діяльності, як версія для стилізації та навіть розігрування. Новели «Музика», «Третій зайвий», «Ще два кавалери» В. Тревора травестійно пов'язані з оповіданнями зі збірки «Дублінці» Дж. Джойса (на рівнях фабули, образів персонажів, художнього простору, особливостей нарації, концентрованої поетичної образності).

Ключові слова: «Дублінці», персонаж, зразок для творчої діяльності, стилізація, розігрування, «Музика», «Третій зайвий», «Ще два кавалери».

Уродженець невеличкого південноірландського містечка, Вільям Тревор вибудував успішну літературну кар'єру. Наприкінці його земного шляху, 2016 р., сам президент Ірландії засвідчив свою пошану митцеві. Упродовж творчого життя В. Тревор гідно вписався в контекст ірландської, а також англійської літературних традицій. Його прозу не раз номінували на поважні літературні премії, серед яких були Букерівська, Уїтбредівська, Готорндена, Ірландська літературна премія, нагорода Ірландського ПЕН-

Ц и т у в а н н я: Кабкова О. Треворова адаптація Джойсового імпульсу // Слово і Час. 2021. № 3 (717). С. 37—47. <https://doi.org/10.33608/0236-1477.2021.03.37-47>

клубу, премія О. Генрі та інші. Митець ставав і лауреатом цих відзнак. У 2012 р. він фігурував як номінант на Нобелівську премію з літератури. Крім того, В. Тревор входив до складу Ірландської академії літератури та Ірландської асоціації митців (Aosdana). У 2002 р. за відданість літературі англійська королева Єлизавета II присвятила його в лицарі. Будинок на півдні Ірландії, де народився майбутній письменник, позначений меморіальною дошкою. Як бачимо, на долю В. Тревора випало значно більше лаврів, аніж за життя дісталось його геніальному співвітчизникові Дж. Джойсу.

Знаходити відлуння набутків усесвітньовідомого метра модернізму у творчості ірландських письменників — це майже загальне місце для літературознавців. Водночас, зосереджуючись на цій значущій особистості, варто завважувати факт, який спостеріг Г. Белль у повісті «Ірландський щоденник». Там прізвище «Джойс» фігурує як маркер буденності, позначка профанного ірландського буття. Розповідач вивчає вивіски, зокрема крамниць: «...і ось вони рушили мені назустріч — бухгалтери, шинкарі, торговці овочами: Джойси та Їтси, Маккарті та Моллої, О'Ніли та О'Коннори...» [1, 684]. Тут Джойс існує як одна з ірландських барв, нас же цікавить ця постать як складник ірландської літературної палітри.

Ставлячи собі за мету характеристику впливу величного модерніста на одного зі значущих представників ірландського письменства ХХ ст., зосереджусь на кількох аспектах, окреслюючи їх як завдання публікації. Тож звернімо увагу на висловлювання самого В. Тревора про роль метра модернізму в його творчому поступі; урахуємо думки критиків-літературознавців із цього приводу, зосередимося на аналізі текстів сучасного англо-ірландського письменника задля обсервації в них відблисків Джойсових витворів.

Про валідність Дж. Джойса для власної творчості В. Тревор свідчив в інтерв'ю. На запитання про те, що йому найбільше сподобалось у Джойса, відповів так: «Він відкрив очі». А далі говорив і про те, що збірка оповідань «Дублінці» була чудовою й такою залишається; і про те, що в шістнадцять років, коли були прочитані «Дублінці», це було не легко, проте важливо. І згодом ці твори були важливими для нього. Тревор переконаний у тому, що Джойс — величний оповідач, а тому завжди легкий. І є дещо в тих оповіданнях, що робило їх для нього найкращим у доробку Джойса. Він прихильний до «Дублінців» і «Портрета митця замолоду» більше, ніж до інших творів цього автора [14].

Вплив попередника на молодшого прозаїка не залишився поза увагою читачів-фахівців. Стосовно Треворової книжки «Ангели в Рітці» знаний англійський романіст Г. Грін зазначав, що це була одна з найкращих збірок, якщо не найкраща від часу появи «Дублінців». Оглядач «Таймс» 1982 р. твердив: «Щодо Тревора, так само, як і щодо Джойса,

виникає відчуття проглядання крізь поверхню здорового глузду особистості в темну, багатозначну діяльність душі» [10]. Попри це, різні поціновувачі сходились у думці, що спізнавшись із певним впливом знаного ірландського метра, Тревор уник пасток навернення в Джойсову естетику, так само, як і обоження інших кумирів.

Переконливі в цьому сенсі думки двох критиків. Ф. О'Тул (Fintan O'Toole) одного разу влучно констатував, що «Тревор писав так, наче література закінчилась із “Дублінцями”, без будь-якого натяку на “Улісс” або “Поминки по Фіннеганові”» [9]. У Тревора навіть було оповідання «Смерть професора», що імпліцитно висміювало потік свідомості. Однак, можливо, завдяки життєвому досвіду письменника в його оповідях існувало дещо відточене й скульптурне, що час від часу межує з абстракцією. Вони не модерністичні, але й не архаїчні. Вони майже буквально позачасові. Ще одна точна теза належить Дж. О'Коннору (Joseph O'Connor): «Джойс завжди присутній як вплив, не лінгвістична піротехніка “Улісса”, але поміркований та ретельний до дрібниць голос “Дублінців”» [8].

Тож В. Тревор — достатньо традиційний в естетичному плані новеліст, у доробку якого віддзеркалювався Дж. Джойс. Можемо навіть окреслити кілька рівнів Джойсової присутності в малій прозі В. Тревора. Джойс як персонаж у новелістичній реальності, як певні точки дотику естетичних настанов двох авторів, як зразок для творчих орієнтирів Тревора, як версія стилізації і навіть розігрування для сучасного англо-ірландського митця.

Новела «Музика» («Music») збірки «Новини з Ірландії» — історія про звичайного комівояжера Джастіна Кондона, у якого, проте, виникла певна манія. Він марив музикою, яку слухав і яку прагнув сам творити. Він ірландець, проте йому властиве відчуття непевності, тимчасовості мешкання, готовність покинути батьківщину. Він прагнув сприймати себе в одному ряду з іншими вигнанцями, зокрема Джойсом. Він навіть відчував певну спорідненість із цим велетом ірландської літератури. Йому подобалась фотографія Джойса в широкополому чорному капелюсі та довгому чорному пальті, тож його приваблював сам зовнішній образ метра. А ще Джастін не раз уявляв чи то реальну, чи то ймовірну обставину, що Джойс їхав з Ірландії в чужих черевиках, а потім йому теж (так само, як Кондонові) довелося взятися за комерцію — продавати твід італійцям. Стихія Джойсової креативності фігурувала як провідний життєвий імпульс для Кондона. У моменти творчого, естетичного піднесення в пам'яті Джастіна виринала його улюблена фотографія; зокрема, поки звучала музика, перед Джастіном на якусь мить виникала фотографія Джеймса Джойса в широкополому капелюсі та довгому чорному пальті.

По суті, Джойс існував як почасти образ-претекст для самого Кондона. Думається, алюзійність цього образу навіть ширша: рекламний агент Джастін Кондон мерехтливо актуалізував уявні життєві обставини Джеймса Джойса, а також почасти обставини Леопольда Блума — персонажа Джойсового «Улісса».

Новела «Третій зайвий» («The Third Party») зі збірки «Вибрані оповідання» (1993), здавалось би, не передбачала ніякої прямої апеляції до Дж. Джойса. Це історія про адюльтер, про любовний трикутник, про ймовірне розлучення чоловіка із дружиною, що так і не відбулось. Фергюс Боланд з ірландської провінції зустрічається з містянином, дублінцем Лердменом. Мета зустрічі — обговорення того, як мав відбутися процес роз'єднання чоловіка та жінки (Боланда та Аннабелли) задля поєднання жінки та коханця (Аннабелли та Лердмена). Обом чоловікам трохи за сорок, обидва навчалися в одній школі. Проте один — трохи старший, огрядніший, походив з ірландської глибинки, був із нею пов'язаний, а другий — менший на зріст, тендітніший, ошатніший. І ця історія — не просто оповідь про зустріч, розмову чоловіка та коханця задля того, щоб поставити остаточну крапку в родинних стосунках, з'ясувати, хто третій зайвий у любовному трикутнику. Це також історія про конфлікт відмінних суспільних статусів, темпераментів, реакцій на світ. У цій історії спогади двох чоловіків про ті самі шкільні роки радикально несхожі. В обох цих персонажів дійсно існувало не в реальності, а в їхньому сприйнятті. Тож поставала суб'єктивована версія розповіді від третьої особи, властива однаковою мірою Джойсові й Тревору. Останній, використовуючи досвід знаного попередника, прагнув заховати власний голос межі голосами персонажів у такий спосіб, що коментарі, які видавались авторськими, належали дійовим особам. Як писав Д. Флауер (Dean Flower): «Інформація, що звучить як об'єктивна насправді суб'єктивна... Ви ніколи достеменно не чуєте Треворового голосу» [11]. Боланд згадував шкільні роки з відразою, бо належав до кола так званих пожилеців. Він весь час залишався в тих стінах, для нього цей заклад був школою-інтернатом, його не забирали додому після занять, як Лердмена. Він скептично оцінював рівень здобутих знань, на відміну від Лердмена, який завжди ходив у розумниках. А ще якимось одногрупники занурили Лердмена в унітаз, проте той тепер цей епізод не згадував. Боланд знав, що його дружина — вигадниця та брехуха, а ще й те, що вона не могла мати дітей. Лердмен же був переконаний у тому, що Аннабелла ніколи не перебільшує, він вірив, що зможе забезпечити цю жінку та їхніх майбутніх дітей прекрасною маєтністю та соціальним статусом.

Психологічна розв'язка новели потверджувала домінування, усевладдя Боланда. Він, котрий, здавалось би, готовий був здихатися дружини, усвідомлював, що вона ніколи не поїде до Лердмена. І це попри те,

що кремезний Боланд ідентифікував власну життєву локацію як маленьке містечко, а худорлявий, дрібний Лердмен — як столичний Дублін. Сам Лердмен із його бізнесом (торгівлею будівельним лісом), членством в опікунській раді школи, де навчався колись, був респектабельнішим за кремезного Боланда. Пояснити логіку такої розв'язки можна, відкриваючи алюзійну природу новели В. Тревора. Ідеться про Джайсові відлуння. Зустріч і конфліктне протистояння двох чоловіків, які колись навчалися у тій самій школі і з яких один натепер став кремезний і не поступливий, а другий — малий, худорлявий і догідливий, репрезентує новелу Дж. Джайса «Хмарка» (збірка «Дублінці»). І річ не просто в тому, що в давнішому творі так само зіштовхувалися два різні темпераменти, світовідчуття, манери поведінки. Там ішлося про амбіційного, повнокровного, розкутого Ігнатія Галлахера та стриманого, серйозного, сором'язливого Томмі Чендлера, або, як він фігурує впродовж усього тексту, крихітку Чендлера.

У Тревора толерантний коханець Лердмен, попри свою соціальну успішність, під час розмови з Боландом не лише весь час вибачався, почувавши незручність. Він ледь помітно пригинав голову, наче визнаючи правоту співрозмовника. Крім того, у якийсь момент, заявивши, що більше не терпітиме образи та не дасть ображати Аннабеллу, він раптово зник. Отже, сфера впливу Боланда залишилася незмінною, непорушною попри тимчасове втручання Лердмена, так само, як у Джайса, де Чендлер тривалий час залишався оповитим хмаркою диму від сигарети Галлахера.

Крім уже сказаного, у новелі «Третій зайвий», вимальовуючи персонажів, В. Тревор своєрідно репрезентував архетипні моделі з Джайсового «Улісса». Не можемо казати напевно, що образи тілесного Боланда і розумника Лердмена були свідомим наслідуванням постатей Леопольда Блума та Стівена Дедала, але вони переконують у тому, що пізніший автор був добре обізнаний зі славетним романом. Джайсова Моллі Блум на сторінках новели Тревора увиразнювалася в образі Аннабелли. Жінка, що стала джерелом конфлікту двох чоловіків, об'єктом їхнього обговорення, зберігала власну вербальну непрявленість, безсловесність. Аннабелла відлунювала Джайсовою Моллі, про яку К. Г. Юнг писав: «Місіс Блум, імовірно, репрезентує аніму, загублену в безсловесності...» [6, 399]. Останнє уподібнення потверджується амбівалентністю Аннабелли: вона і правдива, і брехуха, вигадниця, вона і віддана, альтруїстична і самозакохана.

Для текстів В. Тревора досвід Джайса, більшою мірою раннього, — не просто сфера ймовірного, виокремлена в інтерпретаціях дослідників; промовисту алюзію на доробок класика подав сам письменник. У 1986 р. в новелістичній збірці «Новини з Ірландії» («The News from Ireland») він опублікував оповідання «Ще два кавалери» («Two More Gallants»),

що стало своєрідною переробкою знаного тексту Дж. Джойса «Два кавалери» зі збірки «Дублінці». Тож, аналізуючи цей твір, варто з'ясувати, якою мірою митець рухався в річищі малої прози попередника, а якою — заявляв про власну своєрідність.

Перший аспект, на який можна звернути увагу, — це те, що Треворова текстова локація відповідає Джойсовій. Загальновідомо, що для ірландського метра Дублін був і темою, і збірним образом, і епіфанічним лейтмотивом збірки «Дублінці», та й не лише її. На думку Е. Гончаренко та Л. Байсари, цей письменник і започаткував ту тенденцію, коли «клаптик землі розміром із поштову марку» (зане висловлювання В. Фолкнера) уможлиблював репрезентацію людства «в його різноманітності, в його сьогоденні історичних і одвічних екзистенціальних проблемах» [3, 173]. В. Тревор, очевидно, не тяжів до такої міри універсалізації, не прагнув наблизитися до первин буття. Так само в цього письменника годі шукати Джойсової систематизації, структурування власного доробку. Він не переносив персонажів своїх новел у романи, як це робив його видатний попередник. Водночас існувала певна емоційна суголосність у ставленні обох митців до Ірландії. Е. Гончаренко переконана, що письменницька праця Джойса — «це своєрідне вшанування рідного міста, як міста, гідного сучасного літературного репрезентування, навіть якщо ця репрезентація видається не цілком схвальною» [4, 7]. К. Генієва звернула увагу на ту обставину, що хоч автор «Улісса» провів більшу частину життя на континенті, проте не зацікавився ним. Уяву митця весь час привертала Дублін [2, 288]. В. Тревор не зосереджувався лише на житті Дубліна, проте його ставлення до Ірландії було близьким до Джойсового. Дослідники завважили, що В. Тревор писав на географічній відстані від Ірландії. З кінця ХХ ст. він дедалі більше писав про країну, в якій народився, проте лише тоді, коли «став кимось на зразок чужинця для неї» [12]. Крім того, для письменника Ірландія залишилася «законсервованою» в розчині 30-х, 40-х, 50-х, почасти 60-х років; радикальні новації 80—90-х років ХХ ст. Треворової країни не торкнулись. Тож не випадково Ф. О'Тул у статті «Збереження решток» констатував, що новела «Ще два кавалери», здавалося, твердить, що в цьому просторі нічого не змінилось. Текст апелював до трьох часових відрізків: початку ХХ ст., з яким пов'язана оригінальна історія (Джойсова історія); середини 1950-х, коли два студенти відтворили її; та середини 1980-х, коли оповідач чув про неї від одного з них [9]. Тож у такій тривкій ситуації персонажі сприймали переказане оповідання Джойса як реалії сучасності. У Треворових гультяїв Хеффернана й Фіцпатріка порівняно з Джойсовими Ленеханом і Корлі соціальний та освітній статус, безсумнівно, підвищився, проте, за словами А. Ліверганта, «суть їхніх стосунків зі світом та між собою... збереглася без змін» [5].

Джойсові «Два кавалери» відтворювали незрушний час життя двох нероб. Вони вже не юні, та їхня безтурботна безвідповідальність дала

змогу ірландському митцеві долучити саму новелу до юначого сегмента «Дублінців». Один із цієї пари сприймав себе як наставника, другий — як учня. Попри те, що дефініції «прилипайло» та «паразит» співвіднесені лише з Ленеханом, вони обидва мали ці якості. Амбіційний Корлі хизувався здібністю маніпулювати дівчатами, а саме юною служницею, котра постачала йому гроші та сигарети. Корлі почувався переможцем, бо «на його долоні виблискувала маленька золота монетка», отримана від дівчини-служниці [7, 83].

Відомо, що майстерність Дж. Джойса розкривалася не у вигадливій фабулі, а у формальних знахідках, відкриттях митця. У центрі оповіді перебуває «не-подія» — процес або момент у низці інших таких самих моментів. У цьому сенсі більш традиційний, схильний до розповідання В. Тревор скоріше зосереджувався на випадку, що увиразнювався на тлі відсутності подій. У центрі його новели «Ще два кавалери» — Хеффернан та Фіцпатрік, і, як у Дж. Джойса, перший учив товариша жити. Обидва, як і в ірландського метра, — пройдисвіти. Проте перший сповнений злоби, злостивості, а другий прикметний добродушними лінощами. У розгортанні сюжету новели В. Тревора певну роль відігравав текст попередника і загалом Джойс як текст, а також ображене, скривджене самолюбство Хеффернана. Цей молодик уже багато років навчався в університеті, і не тому що був винятково недолугий, щоб завершити цей процес. Просто були певні умови заповіту його дядька: передбачалося, що фінансування Хеффернана припиниться, як тільки він завершить навчання. Тож чоловік, аби якнайдовше не переступити цієї фатальної межі, умисно завалював екзамени. «Вічний студент» Хеффернан, будучи вже достатньо дорослою, але незрілою людиною, утілював сегмент юності в суспільному бутті, так само, як це було з персонажами відповідної новели Дж. Джойса.

Старий університетський професор Флакс став об'єктом злоби, ненависті, навіть помсти Хеффернана. Причина цієї злоби, здавалось, була безневинна. Просто час від часу цей літній викладач завважував, що Хеффернан усе ще навчався. І ця, по суті нейтральна заувага, проростала у ґрунті злостивої та самолюбивої натури молодого чоловіка. В. Тревор ніколи не оминав увагою первісної гріховності людини. Одна з його новел так і називалась — «Первородні гріхи Едварда Тріппа» («Original Sins of Edward Tripp»). Тож помста Хеффернана була пов'язана з розіграшем. Професор був залюблений у творчість знаного ірландця, він навіть входив до складу Товариства Джеймса Джойса. Тож Хеффернан сприяв спектаклю — хитрій витівці, до якої було залучено стареньку служницю. Їй заплатили, і вона мала розповісти професорові Флаксу про те, що в юності була знайома з Дж. Джойсом, стала прототипом героїні його новели «Два кавалери» і володіла певною додатковою інформацією про обставини приватного життя ірландського класика. Треворова немолода

жінка, як і юна служниця в тексті Джойса, були оплутані брехнею і являли собою частку неправди. У Тревора дві старі ляльки — служниця і викладач — танцювали під дудку Хеффернана.

Професор підхопив нові для джойсознавства відомості та підготував лекцію для конференції фахівців. Саме на цьому зібранні дріб'язково злопам'ятний Хеффернан довів присутнім недостовірність усієї викладеної інформації. Ім'я науковця було знеславлене, про цей конфуз певний час говорило все місто, і через рік після того професор помер. А дружні стосунки між Хеффернаном і Фіцпатріком відтоді остаточно розладалися.

Очевидно, що В. Тревор орієнтувався на традиційну новелістичну розповідну модель, що мала містити зачин (хоча й винесений за дужки твору і пов'язаний із Джойсовим текстом), розгортання, кульмінацію з поворотним моментом і розв'язкою. Його цікавив тематично прокреслений у новелах ірландського метра духовний «параліч», але не менше — первісні гріхи, а також пристрасті, пов'язані з ними, які ставали рушієм усіх подій у творі. Ідеться про злостивість та ущемлене самолюбство Хеффернана; кохання, заради якого молоденька служниця з оповідання Дж. Джойса вдалася до крадіжки; скнарість, що змусила стару жінку погодитися на брехню; непомірні лінощі Фіцпатріка. Останній із названих моментів можна розглядати як певну точку доторку до естетики Джойса-новеліста. На думку Е. Гончаренко та Л. Байсари, малій прозі цього класика іноді властивий «ліризм та концентрований поетичний погляд, тоді з'являється метафоричність, іноді мало помітна, лише рада натякнути на почуття героя або автора» [3, 174]. Такою метафорою у В. Тревора став образ двох старих ляльок, що танцюють під дудку Хеффернана, — гідкої, пересічної злостивості. Можна розгорнути цей образ, сказавши, що й решта персонажів рухались під «музику» первородних гріхів.

Думається, що концентроване поетичне бачення Джойса (поки що не епіфанія, а саме концентрований поетичний образ) увиразнювалося у Треворовому зіткненні постатей сивого професора Флакса, північноірландця, і вихідця з півдня, з Кілкенні, — Хеффернана. У цій сконцентрованості — ірландське минуле, емоції маленької людини, схильної ображатись і ніколи не відпускати свої образи. Те, що Хеффернан ніколи не дозволяв собі одягати комфортний просторий блейзер, як добродушний Фіцпатрік, а лише костюм у смужку, стало красномовною психологічною деталлю, яка потверджувала регламентовану закритість цього персонажа.

Особливий інтерес для порівняння творів двох митців становить Джойсова топографія. Критики завважували, що прикметник «топографічний» ставав якісною характеристикою його прози, коли звільнені від прикметників назви вулиць, пабів, місцин формували маршрут замкнутого кола життя, з якого неможливо було вирватися (наприклад, в оповіданні «Два кавалери»). О. Лівергант спостеріг, що В. Тревор у своїх «Ще

двох кавалерах» умисно водив «читача “джойсівськими місцями”, іноді уподібнюючи, а іноді протиставляючи Дублін часів Джойса і Дублін сьогодні: парки Стівенс-Грін і Коледж-парк, аристократичні Беггот-стріт і Кейпел-стріт, околиці Дубліна — заможний, благопристойний Чепелізод і глухий (і в часи Джойса, і тепер) Доннібрук, магазин трикотажних і галантерейних товарів братів Пім, Хоут — нині курортна місцевість під Дубліном, у часи Джойса — рибацьке сільце... і, нарешті... башта Мартелло...» [5]. Окремі із завважених локацій ставали маркерами, що позначали траєкторію руху головних героїв вулицями міста, певні ж із них були тільки метою екскурсійних поїздок, здійснюваних під час заходів Товариства друзів Джеймса Джойса. У В. Тревора персонажі почасти топчуться на місці, рухаючись Джойсовими слідами, і вони ж утягуються в часову пастку, опиняючись у часовій заокругленості, незмінності.

Форма викладу у В. Тревора традиційніша порівняно з Джойсовою. Розповідач тяжіє до всезнання, він «зшиває» різних персонажів і різні часові відтинки, попри те що в окремих новелах В. Тревор усе ж таки використовував Джойсову модель суб'єктивованої версії викладу від третьої особи.

Образ жінки має подібні, але й відмінні риси в новелах «Два кавалери» та «Ще два кавалери». У Дж. Джойса це безіменна, мовчазна, безсловесна, вербально непрявлена юна служниця. У В. Тревора це стара служниця, яка так і не здобула імені, проте готова теревенити, брехати на замовлення [13].

Отже, власні зізнання сучасного англо-ірландського письменника, а також викладки дослідників потверджують вплив текстів класика модернізму на його доробок. І тяжіння митця до раннього Джойса було зумовлене його роллю в ірландській та загалом світовій літературі, а також певною спорідненістю світовідчуття обох літераторів. Можна зафіксувати відповідні імпульси на різних рівнях малої прози В. Тревора. Спостерігаючи за його текстами, можна побачити Джойса як майже образ-претекст для персонажа історії сучасного автора. Можна говорити про його своєрідну стилізацію, ба навіть гру з новелами «Дублінців». Попри те що Джойсову нарративну стратегію — суб'єктивовану версію розповіді від третьої особи — активно використовував В. Тревор, останній залишався прибічником традиційного викладу. Не прихильючись до модернізму, не поринаючи в архаїку, не переходячи у вимір постмодернізму, зберігаючи зв'язок з ірландськими історіями, він дозволяв собі ледь відчутні або очевидні експерименти так само і з Джойсовими кодами.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Белль Г.* Ірландський щоденник // *Белль Г.* Твори: У 2 т. Київ: Дніпро, 1988. Т. 2. С. 679—751.
2. *Геніева Е. Ю.* И снова Джойс... Москва: ВГБИЛ им. М. И. Рудомино, 2011. 368 с.
3. *Гончаренко Е., Байсара А.* «Два кавалери» Джеймса Джойса очима перекладача // *Всесвіт.* 2018. № 9—10. С. 171—177.

4. Гончаренко Е. П. Життєва та творча «Одісея» Джеймса Джойса. Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2010. 201 с.
5. Ливергант А. Вступление [Тревор У. Еще два рыцаря] // Иностранная литература. 1996. № 8. URL: <https://magazines.gorky.media/inostran/1996/8/eshhe-dva-ryczarya.html>
6. Юнг К. Г. Монолог «Улисса» // Юнг К. Г. Избранное / Пер. с нем. Е. Б. Глушак, Г. А. Бутузов, М. А. Собуцкий, О. О. Чистяков; Отв. ред. С. Л. Удовик. Минск: ООО «Попурри», 1998. С. 381—409.
7. Joyce J. *Dubliners. A Portrait of the Artist as a Young Man*. Moscow: Progress publishers, 1982. 588 p.
8. O'Connor J. The Collected Stories by William Trevor // *The Guardian*. 2009. 28 November. URL: <https://www.theguardian.com/books/2009/nov/28/collected-stories-william-trevor-review>.
9. O'Toole F. The Saving Remnant // *The New York Review of Books*. 2005. 17 November. URL: <https://www.nybooks.com/articles/2005/11/17/the-saving-remnant/>
10. Overbey E. Eighty-five from the archive: William Trevor // *The New Yorker*. 2010. 3 June. URL: <https://www.newyorker.com/books/double-take/eighty-five-from-the-archive-william-trevor>
11. Power Ch. A brief survey of the short story part 39: William Trevor // *The Guardian*. 2012. 20 March. URL: <https://www.theguardian.com/books/2012/mar/20/brief-survey-short-story-william-trevor>
12. Schirmer G. A. *William Trevor: A Study of His Fiction*. London: Routledge.
13. Trevor W. The Collected Stories. URL: <https://booksonline.com.ua/view.php?book=40083>
14. William Trevor talks to RTÉ in 2000. URL: <https://www.rte.ie/culture/2016/1121/833421-william-trevor-remembered-a-conversation/>

Отримано 7 липня 2020 р.

REFERENCES

1. Böll, H. (1988). *Irlandskyi shchodennyk* (V. Shelest, Trans.). In Böll, H. *Tvory* (Vol.1-2; Vol. 2; pp. 679-751). Kyiv: Dnipro. [in Ukrainian]
2. Geniieva, Ye. Yu. (2011). *I snova Dzhois...* Moscow: VGBIL im. M. I. Rudomino. [in Russian]
3. Honcharenko, E., & Baisara, L. (2018). "Dva kavalera" Dzheimsa Dzhoisa ochima perekladacha. *Vesvit*, 9-10, 171-177. [in Ukrainian]
4. Honcharenko, E. P. (2010). *Zhittieva ta tvorcha "Odisseia" Dzheimsa Dzhoisa*. Dnipropetrovsk: Nauka i osvita. [in Ukrainian]
5. Livergant, A. (1996). Vstuplenniiie [U. Trevor. Yeshcho dva ritsaria]. *Inostrannaya literatura*, 8. <https://magazines.gorky.media/inostran/1996/8/eshhe-dva-ryczarya.html> [in Russian]
6. Jung C. G. (1998). Monolog "Ulissa". In Udovik, S. L. (Ed.). Jung, C. G. *Izbrannoe* (Glushak, E. B., Butuzov, G. A., Sobutskii, M. A., & Chystiakov, O. O., Trans.; pp. 381-409). Minsk: ООО "Попурри". [in Russian]
7. Joyce, J. (1982). *Dubliners. A Portrait of the Artist as a Young Man*. Moscow: Progress publishers.
8. O'Connor, J. (2009, November 28). The Collected Stories by William Trevor. *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/books/2009/nov/28/collected-stories-william-trevor-review>.
9. O'Toole, F. (2005, November 17). The Saving Remnant. *The New York Review of Books*. <https://www.nybooks.com/articles/2005/11/17/the-saving-remnant/>
10. Overbey, E. (2010, June 3). Eighty-five from the archive: William Trevor. *The New Yorker*. <https://www.newyorker.com/books/double-take/eighty-five-from-the-archive-william-trevor>
11. Power, Ch. (2012, March 20). A brief survey of the short story part 39: William Trevor. *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/books/2012/mar/20/brief-survey-short-story-william-trevor>
12. Schirmer, G. A. (1990). *William Trevor: A Study of His Fiction*.

13. Trevor, W. (1992). The Collected Stories. <https://booksonline.com.ua/view.php?book=40083>
14. William Trevor talks to RTE in 2000. (2016, December 25). <https://www.rte.ie/culture/2016/1121/833421-william-trevor-remembered-a-conversation/>

Received 7 July 2020

Olha KABKOVA, PhD, docent
Taras Shevchenko National University of Kyiv
60 Volodymyrska st., Kyiv 01033
e-mail: olgakabkova44@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1529-8634>

W. TREVOR'S APPLICATION OF J. JOYCE'S INSPIRATION

While finding out the relation of W. Trevor's writing to Joyce, we are to take into account the fact, fixed by the German writer H. Bell in his "Irish diary": Joyce is one of the ordinary surnames in Ireland.

Yet the aim of the article was to search for the influence of the literary technique of J. Joyce — one of the well-known modernists — on W. Trevor's creative works. On the one hand, W. Trevor himself in the interviews insisted that "Dubliners" and "A Portrait of the Artist as a Young Man" were valuable for him within the whole life; on the other hand, the known and famous writers and critics aimed at finding those links. A number of researchers took into account that Joyce's later texts were not so valuable for Trevor's creative works. His influence was not the linguistic pyrotechnics of the "Ulysses" but the modest and punctilious voice of "Dubliners".

It is possible to determine some levels of Joyce's presence in W. Trevor's texts: Joyce as a character, as a model of creative activity, as a pattern for stylization and even comic imitation.

One of the characters of Trevor's "Music" was fascinated with Joyce's appearance, his photograph. Sometimes, while hearing music, he was imagining himself a human being similar to Joyce. "The Third Party" began with a meeting of two men, one the husband, one the lover in a Dublin hotel bar. They have to come to an agreement on the end of the marriage, which was not achieved. The plot of this story is somewhat a travesty of "A Little Cloud" (from "Dubliners"). Moreover, the main characters are W. Trevor's version of two different types of mental constitution vivid in "A Little Cloud" as well as in "Ulysses". The interview of two characters in Trevor's text allowed using Joyce's telling strategy: an application of subjective third-person narration. An aspect of location in Trevor's story is similar to that of Joyce, it is Dublin. Nevertheless for Trevor Dublin was a city, where events took place, not a version of the important original location, as it was with Joyce. The same may be said about "Two More Gallants". This story of the modern and equally traditional Irish writer is the most vivid example of the author's dialogue with the original text of Joyce. The writer simultaneously reflected and parodied "Two Gallants" (from "Dubliners"). There is a certain similarity between the viewpoints of both authors on Dublin and Ireland in general. The creative activity of Joyce was governed by Ireland. W. Trevor's links with Ireland were restored only when he became something of a stranger to this country. Moreover, Trevor's conception of Ireland remained constant as if nothing had happened in this country during the second half of the XX century. So the reality of "Two Gallants" and "Two More Gallants" remained alike, as well as irresponsibility of the main characters.

The narrative nerve in Joyce's text may be defined as no-event, while Trevor's text is arranged according to tale tradition. "Two Gallants" is associated with the concentrated poetic image of paralysis. A similar representation is evident in "Two More Gallants": puppets dance to the music of original sins. That shows Trevor's play with the original text.

Keywords: "Dubliners", character, model of creative activity, stylization, comic imitation, "Music", "The Third Party", "Two More Gallants".